

CSIZMAZIA DARAB JÓZSEF

A BALATON JEGÉN ...

Sok-sok év után ezen a télen ismét lehetett örülni a téli sportoknak a Balatonon. A különlegesen jó jégminőség emlékezetembe idézte a 85 évvel ezelőtti füredi telet. Az a tél hasonlóan hideg volt, mint az idei, így még március elejéig is megmaradt a jég. Február 27-én, szombaton az egész országban – 10 °C alatt volt a hőmérséklet, míg az Alföldön, sok helyen – 13 °C alatt maradt. Napközben sem emelkedett – 1 °C fölé. Bár magam 1932-ben még nem éltem, de családunk aznap nagy izgalomban volt, és ezt a napot szeretném felidézni.

*****

A korcsolyázás veszélyei az elmúlt 85 évben mit sem változtak. Akkor is voltak rianások, és a horgászok is rendszeresen léket vágtek a jégen, mely azután az éjszakai hidegben ugyan újra befagyott, de a rajta lévő vékony jégréteg nem volt jól látható. Édesapám, Csizmazia-Darab József, 1932-ben 13 éves volt, és Veszprémbe járt polgári iskolába. Csak hétvégén és az iskolai szünetekben ment haza szüleihez Balatonfüredre. Egy ilyen alkalommal, február 27-én, szombaton is barátaival ment korcsolyázni, az uszoda közelében ráfutott egy halászsok által vágott lék vékony jégére, és elmerült a vízben. Barátai, Barka Lajos, Baán László és Baán Barna mentették ki.

Ez olyan nagy hír lett, hogy március 2-án a budapesti Friss Újság címlapon hozta a történetet. Mivel a címlapra kép is kell, de az nem állt rendelkezésre,

gyorsan megrajzoltatták a szerkesztőségben, és kész is volt a vezércikk:

„Három életmentő kisdíák hőstette a befagyott Balatonon.

Vidám az élet most nap-nap után a befagyott Balatonon. Korcsolyázók, fakutyázók lepik el a part közelében a magyar tenger tükörsima jégpáncélját. Tegnap délután Balatonfürednél már a kora délután órákban kiment a tó jégére több barátjával ifjabb Darab István¹ polgári iskolai tanuló és korcsolyáit felcsatolva, nekiiramodott a szinte végtelennek tűnő jégmezőnek. Bátran, biztosan siklott egyre messzebb a parttól. A tartós hideg oly vastagra növesztette a jeget alatta, hogy közelben, távolban megrakott szekerek jöttek, mentek Somogyból Zalába. Kipirult Darab István képe, amint száguldás közben fújta a szél; se látott, se hallott a gyönyörűségtől, nem látta a veszélyt, melynek

egyenesen halálos ölelésű karjaiba rohan. Nemrég halászok jártak erre; léket vágtak a jégen, melynek frissen befagyott helyét nem vette észre a sebesen közeledő fiú. Hirtelen reccsent a jég, beszakadt és Darab István nagyot sikoltva elmerült a három méter mélységű, jeges vízben. Szerencsére néhány száz méterre lévő társai meghallották a rémült sikolyt, és lélekszakadva rohantak megmentésére. Barka Lajos, Baán Barna és László, valamennyien veszprémi gimnazisták.² Még idejében odaértek a szerencsétlenség helyszínére és életük kockáztatásával kimentették a fuldokló fiút.”

A baleset illusztrálása

Csizmazia Darab József
(1918 – 2013)

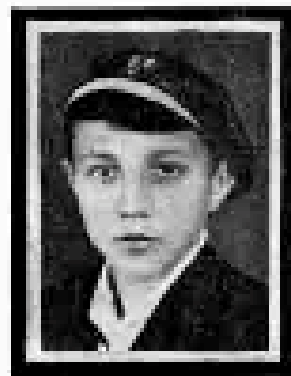
A március 2-i „Pesti Hírlap” és a „8 Órai Újság” rövidítve ugyanezt az anyagot hozta le valószínűleg ugyanannak a tudósítónak a tollából. Március 5-én a „Balatonfüred” hetilap is foglalkozott az esettel, a helyismerete alapján korrektül leírva a történeteket.

„Beszakadt a jég egy tanuló alatt

A múlt szombaton ifj. Cs. Darab József polgári iskolai tanuló, községi bíránk fia a Balatonon korcsolyázott. Korcsolyázás közben az uszoda mellett, hol nem rég lékelték körül a pilotákat, s a jég még gyenge volt, beszakadt és a jég alá merült. Szerencsére barátai, Barka Lajos, Baán Barna és László a szerencsétlenség helyéhez közel tartózkodtak, és sikerült nekik társukat kimenteni. – Másnap, közel ehhez a helyhez Schalbert Ferenc liftes fiú alatt szakadt be a jég, akit Ifj. Kovács Béla gyógyszerész és Almási Béla pincér emeltek ki a fagyos vízből.

Itt jegyezzük meg, hogy egyes budapesti lapok a Balatonon történő eseményeket hátborzongatóan közlik le, sőt egyes szerencsésen megmenekültet el is temetnek. Kijelentjük, hogy ezeket a híreket nem mi közöljük a szenzációt hajszoló újságokkal, mi egy lapnak sem vagyunk tudósítói.”

Bár édesapám hamarosan felgyógyult a megfázásból, az esetnek lett utóélete. Barka Lajost, aki a fiúk közül Balatonfüreden járt iskolába, valószínűleg a Darányi Ignác Iskola felterjesztésére tüntették ki bátorságáért. 1932. július 13-án meg is jelent a Budapesti Közlönyben, hogy június 26-án Gróf Károlyi Gyula királyi miniszterelnök felterjesztésére Barka Lajos balatonfüredi polgári iskolai tanuló önfeláldozó és bátor magatartásával véghezvitt életmentéséért Horthy Miklós kormányzó a Magyar Bronz Érdemérmét adományozta.

Az csak természetes, hogy a füredi iskola igen büszke volt diákjára, és a tanév végén az 1932–33-as iskolai értesítő ismét részletesen foglalkozott az esettel.

33. oldal, 17. bekezdés:

„Jutalmazások, kitüntetések

Életmentésért a Kormányzó úr Öfőméltósága Barka Lajos IV.-ed osztályos tanulót magyar bronzéremmel tüntette ki. Még a múlt télen történt. A befagyott Balatonon korcsolyáztak a balatonfüredi fiúk. Egyszer csak a füredi bíró fia alatt beszakadt a jég, a fiú elmerült a jeges vízben. Mindenki kétségbe volt esve csak Barka nem, akinek az arcképét itt bemutatjuk, csak ő nem vesztette el a lélekjelenlétét. A következő pillanatban már ott feküdt a jégkút szélén, tudta, hogy ő alatta is beszakadhat a jég, de kis szíve nem érzett félelmet, mert halálos veszedelemben forgott a barátja. Barka parancsokat osztogatott:

>>Ne szaladjatok! Mindenki itt marad! Ha a jégre fekszem, fogjátok meg a lábamat!<<

S a mi kis Lajos diákunk a következő szempillantásban félig a jég alá merült és nagy küzdelem után sikerült a jégtáblák alól kihalásznia barátját. Mindent úgy csinált, ahogy azt az egészségügyi órán az iskolában tanulta.

Kedves fiaim, leányaim, Barka Lajos önfeláldozó cselekedete mindnyájatok számára felejthetetlen példa legyen! Ez alkalommal is kérve-kérlek benneteket, hogy testvérként szeressétek és segítsétek egymást. Hiszen olyan kevesen vagyunk magyarok, hogy édes hazánknak egyetlen igaz lélek, ifjú élet elvesztése is fájdalmas veszteség.”

Dr. Darányi Kálmán miniszterelnökségi államtitkár, Balatonfüred országgyűlési képviselője a nyár folyamán az alábbi levélben üdvözölte a kis életmentő polgáristát:

„Kedves Fiam!

Örömmel hozom tudomásodra, hogy Magyarország Főméltóságú Kormányzója a magyar királyi miniszterelnök úr önmagyméltóságának előterjesztésére önfeláldozó és bátor magatartással véghezvitt életmentésért Neked a Magyar Bronzéremet adományozta.

Szívvel köszönök e szép kitüntetés alkalmából, mely fegyelmezettséget, higgadtságot, körültekintést és önfeláldozást tanúsított magatartásodnak méltó elismerése.

Viseld ezt a kitüntetést sokáig erőben és egészségben és serkentsen mindenkor arra, hogy az élet minden viszonylatában nemes elhatározás és ön-

feláldozó bátorság legyenek cselekedeteidnek és tetteidnek rugói.

Szívélyes üdvözlettel: Dr. Darányi Kálmán s.k. min. elnökségi államtitkár, országgyűlési képviselő.”

A Kormányzó úr kitüntetését a tanévnyitó ünnepélyen dr. Mesterházy Ferenc főszolgabíró nyújtotta át buzdító szavak kíséretében. A község nevében Somogyi Imre, helyettes bíró, a tantestület nevében pedig Ország István tanár intézett a kitüntetett tanulóhoz, és az iskola ifjúságához néhány meleg, elismerő szót.

Barka Lajos haláláig őrizte azt a fedeles zsebórát, amelyet családjuk hálája jeléül édesapámtól kapott.

Nyolcvanöt év után a tél most is ugyanolyan szép a Balatonon, mint akkor volt, de a korcsolyázás ma is hasonló veszélyeket rejt.

Források, fahasznált irodalom:

A 1., 5., 6., 7. és 8. képeket a kimentett Dr. Csizmazia Darab József készítette

A Balatonfüredi Darányi Ignác Gazdasági Irányú Állami Polgári Fiú- és Leányiskola Értesítője 1933.

Friss Újság 1932. március 2.

Pesti Hírlap 1932. márius 1.

8 Órai Újság 1932. március 2.
Balatonfüred 1932. március 5.

Jegyzetek:

1. Mire a távirat Pestre ért, Józsefből István lett.
2. Barka Lajos a balatonfüredi polgári iskolába (1933-tól Darányi Ignác Polgári Iskola) járt.

